

M&A DARĪJUMI

Latvija piesaista uzmanību

Baltijas valstīs pagājušajā gadā kopumā samazinājies uzņēmumu iegādes un apvienošanās darījumu skaits, tomēr Latvijā noticis ievērojams kāpums

Tā liecina zvērinātu advokātu biroja *Ellex* uzpētes organizācijas *Mergermarket* veiktais iegādējais pētījums par uzņēmumu iegādi un apvienošanās (M&A) Baltijas valstīs. Ja 2016. gadā šo darījumu kopējais skaits Baltijas valstīs bija 64, tad pērn – 53.

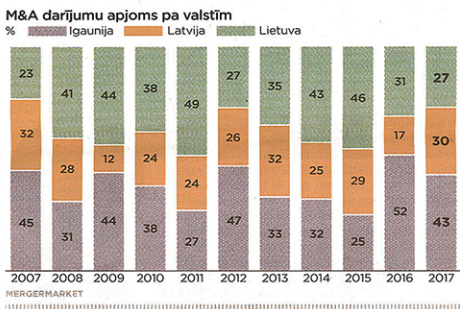
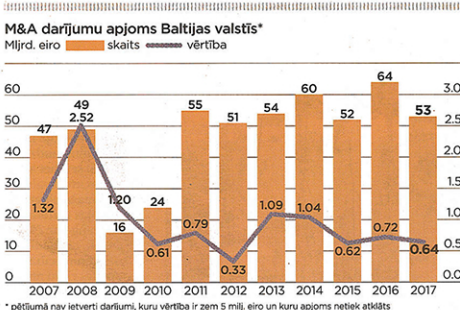
Vienģajiem kāpums

Darījumu dinamika Baltijas valstīs 2017. gadā rāda, ka Latvijā M&A darījumu skaits būtiski pieaudzis, bet kopumā Baltijā tas nedaudz samazinājies. Pērn noslēgtie 53 darījumi ir par desmit darījumiem mazāk nekā gadu iepriekš. Darījumu kopējā vērtība pērn sasniesusi 642 milj. eiro pretēji 716 milj. eiro gadu iepriekš. Latvijā, salīdzinot ar 2016. gadu, pērn vērojams darījumu pieaugums. Kopumā notikuši 16 darījumi par kopējo vērtību 239 milj. eiro, līdz ar to ir 58% vērtības pieaugums, salīdzinot ar 2016. gadu, un tas ir lielākais kopējais darījumu skaits Latvijā kopš 2013. gada. Tikmēr Lietuvā bija 14 darījumi, kas apgūto klušāko gadu pēc darījumu apjoma kopš 2012. gada. Igaunijā reģistrēti 23 darījumi, bet gadu iepriekš to bija 33. DB jau rakstīja, ka 2016. gadā Baltijas valstīs M&A jomā sasniedza pēckrisis perioda rekordu – gan pēc darījumu skaita, gan to vērtības. Aktīvākā valsts M&A darījumu jomā pērn bija Igaunija, kur notikuši 43% no visiem Baltijas valsts darījumiem, bet 2016. gadā tie bija 52%. Latvijā bija otra aktīvākā valsts. Panoķot pieaugumu ar 16 noslēgtiem darījumiem, Latvijā veido 30% no Baltijas darījumu skaita. Īstgādina, ka gadu iepriekš tie bija vien 17%. Savukārt Lietuvā notikuši 27% no visiem pērn noslēgtajiem uzņēmumu iegādes un apvienošanās darījumiem. «Latvijā pērn spējis uzrādīt labu rezultātu, taču, lai ilgtermiņā mēs spētu kāpināt darījumu aktivitāti, vajadzīga gan mērķtiecīga valsts politika kādā no ekonomikas segmentiem, gan arī investīciju pievilcīga uzņēmējdarbības vide, ko veido čīņa pret korupciju, nodokļu politika, kā arī brīvas un godīgas konkurences iespējas,» norāda ZAB *Ellex Kļaviņš* partneris Raimonds Slaidiņš. Laba ziņa Baltijas valsts biznesa attīstībai ir vietējo privātā kapitāla fondu un ieguldītāju aktivitātes. Šī tendence attiecas uz plašu spektra ieguldījumu veidiem, un tā ietekmēs tirgus atgūšanos šogad.

Nemot vērā, ka pētījumā ir iekļauti tikai darījumi ar publiskotu darījuma summu, kura nav zemāka par pieciem miljoniem eiro, kopējais M&A darījumu skaits un vērtība noteikti ir lielāka, piebilst *BDO Latvia* Korporatīvo finanšu nodaļas direktors Oskars Cimermanis. «Mūsaprāt, 2018. gadā sagaidāms M&A darījumu aktivitātes pieaugums vairākās nozarēs, tostarp finanšu pakalpojumu nozarē. Pieaugošanās banku regulējošās prasības, izmaiņas banku biznesa modelis, kā arī fintech uzņēmumu izaugsme var veicināt M&A darījumu pieaugumu šajā nozarē,» paredz O. Cimermanis.

Skaidra pozīcija

Igaunijas veiksmes pamatā ir valsts pozicionējums, ārvalstu investītoriem piesaistot sevi kā tehnoloģiski attīstītu, efektīvu viedvalsti, vērtē R. Slaidiņš. «Latvijā joprojām trūkst sava kodolīgi definēta lifta stāsa. Laiku pa laikam apspriestam šo problēmu, bet ne risinājumu li-

menī. Igaunija veicina caurspīdīgas, nekorumpētas biznesa vides attīstību, un tas palīdz piesiegt Igaunijai kā Ziemeļvalsti, priekšstatu līmeni attālinoties no postpadomju telpas vai Centrālās un Austrumu Eiropas,» norāda R. Slaidiņš. Viņš uzsvēr investītoru labo pieredzi ne tikai ieguldījumu veikšanas brīdī, bet arī turpinot strādāt. Lai gan likumdošanas normas Baltijā ir caurmērā līdzīgas, tomēr Latvijā joprojām problēmas sagādā šo normu pielāgošana līdētā, kas kompleksā ar apjomīgu un smagnējā birokrātijas aparātu atkal nesēdē par labu. Igaunijā ir samērā daudz investītoriem saistošu objektu, un to kā iestāst ar Latviju un Lietuvu, jo paplašināšanās Baltijas līmenī bieži notiek no Igaunijas. M&A darījumu skaita palielināšanās Latvijā R. Slaidiņš skata kontekstā ar ekonomikas cikla attīstību kopumā, kas veicinājis investītoru interesi un apetīti. To pagādinām var ietekmējusi satricinājumi Latvijas finanšu sektorā – interese nav zudusi, varbūt vienīgi augusi piesardzī-

ba. Kopumā R. Slaidiņš redz, ka Latvijai joprojām ir liels potenciāls, tomēr zināmā mērā tā turpina arī virzīties pēc inerces, kas traucē akumulēt investīciju iespēju maksimumu.

Četrās nozarēs

Vērojot M&A darījumu struktūru dažādu biznesa nozaru griezumā, līdera pozīcijas pēc darījumu skaita jāmācās Četrās nozarēs, kas katru veido 15% no visiem darījumiem. Tas ir – TMT (tehnoloģiju, mediju, telekomunikāciju) sektors, kļimnās nozarē patērētāju sektors un uzņēmējdarbības pakalpojumu joma. Visās minētajās nozarēs labus rezultātus ietekmējuši dažādi atsevišķi lieli darījumi, piemēram, *Modern Times Group* pārņemšana TMT sektorā, investīcijas *Food Union* patērētāju sektora. Pētījumā norādīts, ka TMT nozarē joprojām ir stabila M&A darījumu ziņa. Jau minēts, ka šie darījumi veido 15% no kopējā skaita un 29% jeb trešdaļu no darījumu vērtības. Kopējo vērtību šajā nozarē būtiski palielināja otrs lielākais darījums 2017. gadā, kad par 115 milj. eiro ASV kompānija *PE funds Providence Equity Partners* iegādājās *Modern Times Group MTG AB* Baltijas operatoru Igaunijā.

Starp pagājušajiem gadā noslēgtajiem lielākajiem darījumiem pētījumā tiek minēti arī *Meridian Capital Management* un *PAG Capital* investīcijas Latvijas pārtikas ražošanas uzņēmumā *Food Union Company* un Lietuvas vēja parku uzņēmuma *Pamario Igaunija enerģija* pārdošana *IKEA Group*. No darījumiem finanšu sektorā tiek izcelta *Luminor* bankas izveide, kas uzdeva, apvienojoties *Zviedrijas Nordea AB* un *Norvēģijas DNB*. Svens Paps (*Sven Papp*), *Ellex* biroja Igaunijas partneris, norāda, ka TMT nozarē ir tendence radīt diezgan lielu skaitu sīku darījumu. Lai gan to vērtība nav liela, tas skaidri parāda, ka par šo nozari ir investori. «Pagājušais gads pierādījis, ka starptautiskie investītoru Baltijā, tostarp Latvijā, sākuši uzlikt ar investīcijām nopietnāku interesi. Šo tendenci pastiprina investīciju iespēju izsīkums Rietumietropā, kā arī Baltijas reģiona ekonomiski stabila izaugsme, kas ir krietni virs Eiropas vidējā līmeņa. Baltijā joprojām ir relatīvi riskants investīciju reģions, tomēr ar lielu investīciju ievērojamas potenciāli. Piederība Eiropas Savienībai un OECD ir ievērojami spēcīgi argumenti par ģeogrāfisko novietojumu, kas vienlaikus tiek uzliktos kā bažas un iespējamais risks,» vērtē M&A darījumu tendences, norāda M&A darījumu konsultanta *Oaklins M&A Baltics* partneris un vadītāja Latvijā Valērija Liēģe.

Kapitāla fondi

V. Liēģe arī skaidro, ka šajā gadā gaidāms liels M&A darījumu skaits privātu, vienam vai dažiem cilvēkiem piederīšu, uzņēmumu jomā. Paaudze, kas savus uzņēmumus nodibināja līdz ar Latvijas neatkarības atgūšanu, pēdējo gadu laikā likojušas pēc iespējam dāžos tēnā atpūst. Šo vēlmi pastiprina īpaši labvēlīgi apstākļi uzņēmuma pārdošanā, kas izriet no pieaugoša investītoru interesei paplašināt savas darbības robežas. «Šis gads izēimēs izteiktu Rietumvalstu riska kapitāla fondu interesei paplašināt ģeogrāfiskās darbības apgabalu, palielinot pievilcīgu uzņēmumu vērtību un konkurenci par tiem. To pastiprinās arī vietējo riska kapitāla fondu aktivitāte. Vietējo uzņēmēju un tirgus izaicinājums būs apņūst, ka, sasniedzot noteiktu brieduma pakāpi un izmēru, nākamais ģeogrāfiskais solis ir piederēt kādam no fondiem, pāceļot uzņēmumu nākamajā attīstības līmenī, radot jaunus darbinātos un pievienotot vērtību ne tikai nozarē, bet valstī kopumā. Vai 2018. gads ir labs laiks, lai domātu par sava uzņēmuma pārdošanu? Jā, ja tas ir izvērtēts lēmums un ir vēlme nodrošināt uzņēmuma tālāku attīstību bet pašā pašnēkā aktīvas iespēmas. Izacīnājums šobrīd – izmantot iespējas, ko nodrošina Baltijai tuvojošais investīciju vilnis,» piebilst V. Liēģe.

Elīna Pankovska

INFORMĀCIJAI Lielākie darījumi Baltijas valstīs 2017. gadā

Iegādētais objekts	Pircējs	Pārdevējs	Vērtība (milj. eiro)
Food Union Company (Latvija)	Meridian Capital Management; PAG Capital (Honkonga)	-	211
Modern Times Group MTG AB (Igaunija)	Providence Equity Partners L.L.C. (ASV)	Modern Times Group MTG AB (Zviedrija)	115
Pamario Igaunija enerģija, UAB (Lietuva)	IKEA Group (Nīderlandē)	Energy Investment Fund; Orion Asset Management UAB (Lietuva)	100
First Data Corporation (First Data Baltics) (Igaunija)	Worldline SA (Franca)	First Data Corporation (ASV)	73
Litagos Prekyba AB (Lietuva)	UAB Konzernas Achemos grupē (Lietuva)	UAB Litagra (Lietuva)	60
Konekso Eesti AS; SIA Konekso Latvia; UAB Konekso Lietuva (Igaunija)	Danish Agro a.m.b.a (Dānija)	Konekso Ltd (Somija)	21
Oberlo UAB (Lietuva)	Shopify Inc. (Kanāda)	-	14
PK Ilmarine Hotel; PK Riga Hotel (Latvija)	BBH Hotel Group OU (Igaunija)	Pro Capital Group AS (Igaunija)	13
Bendrosios medicinos praktika (Lietuva)	CGP Management UAB (Lietuva)	Rimantas Vidmantas Samuitis (Lietuva)	9
Anaerobic Holding, SIA (75% daļa) (Latvija)	BaltCap (Igaunija)	Niis Aleksa (Latvija)	9

ELLEX BALTIC M&A MONITOR 2018 PĒTĪJUMS SADARBĪBĀ AR MERGERMARKET